DOI: 10.32844/2222-5374-2020-103-1.18**УДК: 342.98(477)****Кінзбурська В. О.,***здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ПРОВЕДЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ВИВЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЯК АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

У статті автором визначено перелік адміністративних процедур взаємодії державних органів із громадськістю, до якого зараховано процедури, що виникають у зв'язку з: 1) консультаціями з громадськістю (організація та проведення громадських обговорень нормативно-правових актів); 2) вивченням громадської думки; 3) залученням громадськості до роботи комісії створених при органах державної влади; 4) здійсненням громадського контролю та нагляду; 5) провадженням інформаційної діяльності державних органів (оприлюднення публічної інформації про роботу державних органів, надання відповіді на публічні запити про інформацію); 6) діяльністю громадських рад у частині взаємодії з державними органами (проведення консультацій з громадськістю, здійснення громадського моніторингу, проведення засідань громадської ради та прийняття рішень рекомендаційного характеру); 7) поданням звернень і запитів на інформацію (заяві адміністративні процедури). Автором проаналізовано окремі адміністративні процедури взаємодії державних органів із громадськістю, а саме: проведення консультацій з громадськістю та вивчення громадської думки. Визначено ключові особливості адміністративної процедури консультацій з громадськістю, до яких віднесено: її подвійну форму реалізації, адже такі консультації можуть здійснюватись як очно так і за допомогою мережі Інтернет; наявність обов'язкових і факультативних стадій; тісний зв'язок з іншою адміністративною процедурою пов'язаною зі здійсненням інформаційної діяльності органів державної влади; обов'язкове документальне оформлення результату в формі звіту, а в разі проведення очної консультації з громадськістю ще і протоколу; можливість ініціювання даної процедури обома суб'єктами – державними органами та інститутами громадянського суспільства. Зауважено, що адміністративна процедура вивчення громадської думки є подібною до загальної адміністративної процедури проведення консультацій з громадськістю, проте має і свої відмінності, зокрема вона: ініціюється виключно державними органами (органами виконавчої влади); не має факультативних стадій; передбачає проведення конкурсного відбору серед суб'єктів проведення вивчення громадської думки, тобто фактично мова йде про іншу адміністративну процедуру проведення конкурсного відбору; не потребує протоколювання, а основним документом оформлення реалізації такої процедури є відповідний звіт.

Ключові слова: консультації з громадськістю, громадські обговорення, вивчення громадської думки, адміністративні процедури, стадії, громадськість, інститути громадянського суспільства, державні органи, взаємодія.

Актуальність теми. Сучасна глобальна тенденція розбудови концепції людиноцентризму та активне впровадження її в загальну державну політику, сьогодні вимагає від уряду країни оновлення організаційно-правових засад діяльності державних органів, іншими словами проведення численної кількості різноякісних реформ, спрямованих на оптимізацію системи державних та удосконалення їх діяльності. В той же час, концепція людиноцентризму є досить багатогранною, а тому не обмежується концентрацією зусиль навколо задоволення суспільних потреб, натомість одним із важливіших аспектів реалізації такої необхідної та актуальної концепції є максимальне залучення громадян до управління державними справами. Основна ідея в даному випадку полягає в наступному: для досягнення максимального рівня задоволення суспільних інтересів необхідно чітко знати та розуміти потреби населення, що можливо лише шляхом налагодження продуктивного діалогу між державою, в особі органів державної влади – з одного боку та представників громадськості – з іншого.

За таких умов стратегічно важливого значення для розбудови демократичного суспільства європейського зразка та приведення роботи державних органів до міжнародних стандартів, набуває взаємодія між вказаними суб'єктами: державними органами та громадянами. При цьому необхідно зазначити, що об'єктивно держава не може врахувати інтереси кожного громадянина, бо це фізично неможливо. Говорячи про взаємодію державних органів та громадськості важливою є конкретизація таких суб'єктів, і якщо в контексті перших це вбачається можливим, то термін громадськість є занадто широким, оскільки дозволяє віднести до неї громадян, осіб без громадянства, іноземців, громадські об'єднання тощо. Вважаємо необхідним уточнити коло суб'єктів, які ми розуміємо під громадськістю, шляхом його заміни на інший термін – громадські інституції. Ми переконані, що саме громадські інституції є суб'єктом який, внаслідок мети свого створення (як правило, представлення інтересів різних груп населення як загальних, так і в окремих сферах) є необхідним посередником у спілкуванні між державою та громадськістю.

Зі свого боку для побудови конструктивного соціального діалогу, який є запорукою дієвої взаємодії між державними органами та інститутами громадянського суспільства необхідно не тільки використовувати адекватний набір інструментів, а і забезпечити раціональний процес такого виду діяльності. Як слушно підкреслює Н.В. Галіцина «якщо говорити про можливість виникнення й введення інституціонального соціального діалогу в Україні, то потрібно забезпечити відповідні умови його організації, окреслити способи функціонування та очікувані результати» [1, с. 45]. По-суті, обрання раціональних інструментів взаємодії та забезпечення належної процедури, в межах якої можливо застосувати перші є тими двома компонентами без яких не можливо втілити процес взаємодії, в тому числі між державними органами та інститутами громадянського суспільства.

Водночас, характер даної наукової праці, специфіка суб'єктів взаємодії та зміст сфери реалізації останньої свідчить про публічну сферу існування таких процедур і їх адміністративно-правову природу. Тому, принциповим у сучасних умовах суцільних реформаций, є приділення належної уваги з боку вчених-адміністративістів, процедурам взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства. В той же час, враховуючи відсутність уніфікованих поглядів на зміст адміністративних послуг як в правовій доктрині, так і в законодавстві, їх неоднозначність і суперечливість [2, с. 5], вважаємо за доцільне розглянути сутність і значення даного основоположного терміну, що дасть змогу чітко окреслити адміністративні процедури взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства в процесі здійснення реформ.

Стан дослідження. Адміністративні процедури як комплексний інститут має відносно недавню історію в сучасній юриспруденції, тому систематично стає предметом наукових досліджень загального та специфічного характеру. В першому випадку основна увага науковців (В. Д. Бакуменко, С. Г. Братель, І. В. Бойко, В. В. Галунько, П. В. Діхтієвський, О. Т. Зима, О. В. Кузьменко, О. І. Миколенко, В. І. Олефір, М. П. Пихтін, О. М. Руденко, О. М. Соловйов, С. Г. Стеценко, Д. В. Сущенко, Н. В. Ткаленко, О. В. Шершньова, Н. В. Філіпова) сконцентрована навколо сутності адміністративних процедур, незважаючи на специфіку, котрої вони набувають у зв'язку з функціонуванням у різних соціально важливих сферах. Специфічні наукові дослідження стосуються окремих аспектів функціонування інституту адміністративних послуг у конкретних сферах, наприклад: Н. В. Галіцина розглядала адміністративні процедури, що реалізуються в межах адміністративного процесу; Д. А. Козачук у своєму монографічному дослідженні приділила увагу заохочувальним адміністративним процедурам. Між тим, поза увагою сучасної науки залишилась важлива та актуальна сфера реалізації адміністративних процедур – взаємодія державних органів і громадськості. Зазначимо, що остання досліджувалась деякими науковцями, зокрема У. В. Рамазановою, проте без урахування специфіки процедурної діяльності.

Мета статті полягає в дослідженні адміністративних процедур проведення консультацій з громадськістю та вивчення громадської думки, визначення конкретних стадій, а також надання загальної характеристики їх змісту.

Виклад основного матеріалу. Етимологічно слово процедура має декілька значень, використання яких залежить від сфери застосування даного слова (соціальної, технічної чи медичної). На наше переконання в контексті даного дослідження необхідно використовувати загальноприйняте соціальне значення процедури, в якому це слово вживається найчастіше та означає: «офіційно встановлений чи узвичаєний порядок здійснення, виконання або оформлення чого-небудь» [3, с. 1179]; «ряд яких-небудь дій, хід виконання чого-небудь» [4, с. 343]. У такому контексті процедура нерозривно пов'язана з порядком – «стан, коли все робиться, виконується так, як слід, відповідно до певних вимог, правил і т. ін.» [3, с. 1074], при чому перша обов'язково повинна мати певну регламентацію, зокрема легітимну, а сама пособи її реалізація повинна призводити до настання конкретних

наслідків, яким передуватимуть здійснення сукупності різних упорядкованих, логічно послідовних дій.

У загальному розумінні процедура визначається як певна сукупність дій чи операцій, за допомогою яких реалізується той чи інший процес або етап, стадія, що виражає зміст відповідної технології чи діяльності. У правовій науці процедура – це регламентований юридичною нормою порядок вчинення дій або прийняття рішень у сфері правозастосування. Ключовою у цьому визначенні є категорія «порядок», під яким розуміють сукупність послідовно вчинюваних дій та прийнятих рішень, логічно поєднаних і спрямованих на досягнення певного результату.

В адміністративно-правовій доктрині термін процедура набуває специфічного забарвлення, та пов'язується, переважно, з двома основними напрямками діяльності: управлінським і юрисдикційним [5, с. 7; 6, с. 199]. Відмінність адміністративних процедур у вказаних сферах головним чином полягає в тому, що в управлінській діяльності реалізація адміністративних процедур спрямована на удосконалення функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування з метою підвищення рівня забезпечення прав, свобод, інтересів фізичних і юридичних осіб, і, що головне не передбачає настання негативних наслідків для останніх. Д. А. Козачук у якості прикладу таких процедур наводить нормотворчі, правозастосовні, реєстраційні, атестаційні та контрольно-наглядові, відмічаючи, що вони «виникають у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності уповноважених органів влади» [7, с. 267]. На цьому ж наголошує і С. Г. Братель, додаючи, що ознаками подібних не юрисдикційних адміністративних процедур є: «відсутність санкцій при правовому регулюванні; встановлений порядок діяльності органів публічного адміністрування; відсутність спору, що призводить до необхідності здійснення адміністративно-управлінської діяльності – до прийняття індивідуальних адміністративно-правових актів» [8, с. 215-216].

На противагу юрисдикційні адміністративні процедури мають місце там, де є відповідний юридичний конфлікт, правовий спір, який потребує реагування з боку уповноважених органів і, відповідно вирішення, в тому числі застосування адміністративного примусу. Звичайно, адміністративні процедури взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства, які втілюються під час здійснення реформ не матимуть нічого спільного з правовими спорами та не передбачають виникнення правових конфліктів, адже це спільна діяльність вказаних суб'єктів за для досягнення конкретної позитивної мети. Тому, доцільно вести мову про адміністративні процедури, які здійснюються в процесі управління державних органів. Зазначимо, що саме таке тлумачення поняття «адміністративних процедур» привалює в сучасній теорії адміністративного права.

О. І. Миколенко під адміністративними процедурами розуміє «врегульовану адміністративно-процедурними нормами послідовність дій суб'єктів нормотворчої і правозастосовної діяльності, структурованих відповідними процедурними відносинами, щодо прийняття нормативно-правових актів управління та вирішення адміністративних справ» [9, с. 29]. Схоже визначення адміністративних процедур наводить А. В. Щерба: «регульована нормами адміністративно-процесуального права діяльність ор-

ганів місцевого самоврядування в межах повноважень, які визначені чинним законодавством, спрямовану на реалізацію норм адміністративного матеріального права. Разом із тим, ми не можемо погодитись із останнім визначенням, адже такі процедури недоцільно обмежувати діяльністю єдиного суб'єкту, в даному випадку органів місцевого самоврядування. Вони здійснюються в адміністративному праві колом уповноважених суб'єктів, зокрема всіма державними органами та передбачають виникнення та розвиток відповідних адміністративних правовідносин, яким притаманні такі особливості: «1) сфера застосування – публічно-управлінські відносини; 2) зміст правовідносин складають процесуальні права та обов'язки учасників правовідносин, де однією зі сторін завжди є орган державної влади чи місцевого самоврядування чи інший суб'єкт, уповноважений на виконання функцій та завдань публічного управління (наприклад, центри надання адміністративних послуг та ін.); 3) їх метою є упорядкування взаємодії суб'єктів владних повноважень для забезпечення реалізації прав та свобод людини з врахуванням балансу публічного та приватного інтересів; 4) спрямовані на реалізацію матеріальних норм адміністративного права» [5, с. 5-6].

В. В. Галунько притримується думки, що адміністративні процедури являють собою «встановлений законодавством порядок розгляду і розв'язання органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави» [10, с. 276]. Колектив авторів (І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловйова) методичної праці присвяченої адміністративним процедурам під останніми пропонує розуміти: «структурований, нормативно закріплений порядок прийняття адміністративних актів або укладення адміністративно-правових договорів, спрямований на вирішення конкретних справ у сфері публічного управління» [2, с. 6]. Д. В. Сущенко в своїй монографічній праці присвяченій національним і зарубіжним адміністративним послугам обґрунтував наступну дефініцію досліджуваного терміну: «визначена процесуальна діяльність суб'єктів владних повноважень, спрямована на прийняття ними адміністративних актів або укладення публічно-правових договорів, з метою розгляду й вирішення конкретних індивідуальних адміністративних справ шляхом реалізації дозвольно-ліцензійних, контролю-наглядових, адміністративно-деліктних проваджень, проваджень із забезпечення доступу до публічної інформації та інших видів адміністративних проваджень» [5, с. 11].

В юридичній літературі існують і інші спроби описати сутність адміністративних процедур, зокрема як таких, що «базуються на нормах чинного законодавства; визначають порядок розгляду адміністративних справ; упорядковують повсякденну діяльність суб'єктів публічного адміністрування; спрямовані на реалізацію та захист прав, свобод і законних інтересів окремої фізичної та юридичної особи; завершуються ухваленням адміністративного акта» [6, с. 200]. У свою чергу наведені визначення поняття адміністративна процедура дають можливість доповнити перелічені ознаки наступними положеннями: а) бінарна юридична природа адміністративних послуг як проваджень, що здійснюються в двох сферах:

управлінської та адміністративно-деліктної; б) обов'язкова регламентація в нормативно-правових актах, при цьому сам процес реалізації таких процедур регулюються нормами адміністративного права; в) їх зміст складається з певної сукупності упорядкованих діянь уповноваженого суб'єкта; г) метою здійснення адміністративних процедур є досягнення конкретного соціально корисного ефекту, сприянню громадянам у реалізації їх прав і задоволення інтересів; ґ) вони нерозривно пов'язані з виникненням, розвитком і припиненням адміністративно-правових відносин, котрі мають взаємні процесуальні права та обов'язки; д) призначені для вирішення конкретних та/або індивідуальних адміністративних справ; е) як правило передбачають видання певного акту в конкретній сфері.

Логічним продовженням визначення змістовної сутності адміністративних процедур повинна стати їх класифікація, відмітимо, що наразі в науці адміністративного права це питання залишається остаточно не з'ясованим, що можна пояснити суперечливістю науково-теоретичних положень щодо вказаного виду послуг. Напевно, на сьогодні найбільш ґрунтовною класифікацією адміністративних процедур за змістом запропонувала У. В. Рамазанова, поділивши їх на: «1) функціональні (їх специфіка відображена через компетенцію органів поліції); 2) внутрішньо-організаційні (виходять із внутрішнього адміністрування територіальних органів Національної поліції України); 3) кадрові (виражають специфіку управління службою в органах поліції – прийняття, переведення, звільнення тощо)» [11, с. 131]. Як окремий вид адміністративних процедур також виділяють громадське обговорення – «процедура виявлення громадської думки, що проходить у формі публічного слухання або відкритого засідання, з метою її врахування при прийнятті рішень органами влади з питань, що зачіпають інтереси широкого кола громадян» [12, с. 36]. Існують і інші класифікації адміністративних процедур, де серед останніх виокремлено: «реєстраційною, дозвільна, ліцензійна, контрольно-наглядова, екзаменаційна, експертна, приватизаційна, із розгляду скарг» [2, с. 9-13]. Як вбачається остання диференціація адміністративних процедур не може бути використана нами в даному дослідженні, адже відображає лише ті напрями діяльності, котрі здійснюються виключно органами державної влади та місцевого самоврядування. Натомість, громадськість залучається для вирішення глобальних питань державної політики та усіх рівнях, а також вирішення окремих функціонально-організаційних питань діяльності державних органів, наприклад кадрових або участі представників громадськості в атестаційних комісіях створених у правоохоронних органах з метою проведення відбору кандидатів на посади до таких органів.

Зі свого боку, для визначення адміністративних процедур взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства в процесі здійснення реформ необхідно спиратись на форми такої взаємодії (інформативна діяльність, громадський моніторинг, громадські ініціативи, реалізація спільних соціально-правових проектів тощо), які доцільно розглядати крізь призму адміністративних процедур, що стає можливим завдяки висновкам і положенням отриманим нами вище. Також важливо розуміти, що форми взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства в процесі здійснення реформ з відповідними адміністративними

процедурами хоча і будуть здійснюватись у однакових сферах і напрямках, але не можуть збігатись, зокрема через те, що одна форма може включати втілення низки адміністративних процедур. До прикладу громадські ініціативи передбачають проведення наступних адміністративних процедур: консультації з громадськістю, громадські обговорення та антикорупційна експертиза. Окрім того, адміністративні процедури можуть бути втілені в межах декількох форм взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства як от залучення представників громадськості до роботи комісій, що створюються при державних органах як під час громадського контролю так і за для здійснення громадського моніторингу.

Не менш важливим аспектом виокремлення адміністративних процедур взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства в процесі здійснення реформ, є і чітке розуміння такого процесу, та умов за яких така взаємодія може мати місце. Ми вважаємо, що процес здійснення реформ обмежується формуванням та реалізацією державної політики в соціально-важливих сферах (медичної, правоохоронної, судової, антикорупційної тощо) на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях. Саме такий підхід дасть змогу виокремити принципово важливі адміністративні процедури взаємодії державних органів і інститутів громадянського суспільства, котрі відбуваються у зв'язку в період становлення України як держави європейського зразка та проведення ряду соціально-важливих перетворень.

Отже, до основних адміністративних процедур такої взаємодії, на нашу думку, слід відносити ті процедури, що виникають у зв'язку з: 1) консультаціями з громадськістю (організація та проведення громадських обговорень нормативно-правових актів); 2) вивченням громадської думки; 3) залученням громадськості до роботи комісій створених при органах державної влади; 4) здійсненням громадського контролю та нагляду; 5) провадженням інформаційної діяльності державних органів (оприлюднення публічної інформації про роботу державних органів, надання відповіді на публічні запити про інформацію); 6) діяльністю громадських рад у частині взаємодії з державними органами (проведення консультацій з громадськістю, здійснення громадського моніторингу, проведенням засідань громадської ради та прийняття рішень рекомендаційного характеру); 7) поданням звернень і запитів на інформацію (заяві адміністративні процедури). Звичайно наведений перелік не може бути вичерпним, адже з удосконаленням державного управління та національної нормативно-правової бази, можуть впроваджуватись і інші адміністративні процедури, разом із тим такий перелік відображає актуальні процеси, що реалізуються під час вказаної нами діяльності.

Як нами вже було зазначено, кожна адміністративна процедура має власне правове підґрунтя, відповідну нормативно-правову базу, а тому для дослідження та конкретизації кожної з вказаних процедур необхідно спиратись на відповідні нормативно-правові акти. При чому, ми не маємо змоги детально зупинятись на змісті кожної з перелічених вище адміністративних процедур, оскільки обмежені вимогами, що ставляться до такого виду праць. в той час коли ці процедури претендують на те, що б стати окремим предметом наукового дослідження. Отже, пропонуємо більш де-

тально зупинитись на таких адміністративних процедурах як консультація з громадськістю та вивченням громадської думки.

Організація та проведення громадських обговорень нормативно-правових актів у рамках проведення консультацій з громадськістю регламентується Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 [13]. Вони проводяться органом виконавчої влади, котрий безпосередньо розробляє відповідний правовий акт, у таких незалежних одне від одного формах: публічне громадське обговорення, електронні консультації з громадськістю та вивчення громадської думки. З наведеного можемо дійти висновку, що адміністративна процедура здійснення консультацій з громадськістю може здійснюватись як в очній так і в електронній формах. Окрім того, аналіз вказаного вище підзаконного нормативно-правового акту про проведення консультацій з громадськістю дає можливість визначити стадії цієї адміністративної процедури:

1) розроблення, затвердження та оприлюднення на власному офіційному веб-сайті органами виконавчої влади орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю, з чітким визначенням запланованих публічних заходів;

2) ініціювання інститутами громадянського суспільства чи громадськими радами, шляхом подання пропозицій щодо проведення консультацій з громадськістю інститутами громадянського суспільства, в разі якщо консультація з приводу певної тематики не включено до орієнтовного плану проведення цих консультацій – це факультативна стадія, котра може мати місце в разі виникнення обговорення різних нормативно-правових актів;

3) безпосереднє визначення кола питань, котрі потребують обговорення;

4) прийняття вирішення про організацію обговорення та розроблення відповідного плану заходів (конференції, слухання, форуми, круглі столи, наради, аудіо- та відео конференції з використанням мережі Інтернет тощо);

5) поширення в будь-який спосіб та/або оприлюднення інформації на офіційному веб-сайті відповідного органу відомостей про такі заходи;

6) збирання, узагальнення та аналіз думки населення (виражених у письмовій і усній формах, зокрема під час проведення відповідних заходів із їх фіксації в протоколі) із приводу ефективності дій органів виконавчої влади спрямованих на вирішення конкретного завдання;

7) збір і формування інших пропозицій щодо вирішення конкретного завдання;

8) прийняття та реалізація рішення про залучення необхідних фахівців для додаткового аналізу та вивчення громадської думки, у разі необхідності 13(факультативна стадія);

9) узагальнення, аналіз отриманих внаслідок проведення такого обговорення та їх поширення та/або оприлюднення результатів і висновків у будь-який спосіб;

10) підготовка, поширення та/або оприлюднення звіту про проведену консультацію з громадськістю, в якому зазначаються наступні відомості:

інформація про орган, який проводив захід і учасників такого заходу; зміст питання чи назва проєкту нормативно-правового акту, який підлягав обговоренню; «інформація про врахування пропозицій та зауважень громадськості з обов'язковим обґрунтуванням прийнятого рішення та причин неврахування пропозицій та зауважень; інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення» [13].

Консультації з громадськістю, котрі провадяться в електронній формі мають ідентичну процедуру, а їх відмінність полягає в тому, що: по-перше, всі пропозиції з приводу того чи іншого питання подаються до органу виконавчої влади в письмовій формі, на електронну адресу вказану в інформаційному повідомленні про такий захід; по-друге, дана процедура не містить вимогу щодо її обов'язкового протоколювання.

Вивчення громадської думки як окрема адміністративна процедура одної з форм консультацій з громадськістю характеризується наявністю таких стадій:

- 1) прийняття органом виконавчої влади рішення з приводу необхідності вивчення громадської думки щодо конкретного питання;
- 2) формування переліку підпитань із приводу яких проводитиметься вивчення громадської думки;
- 3) визначення альтернативних пропозицій щодо вирішення поставлених питань;
- 4) встановлення строків та інструментів, котрі будуть використовуватись у процесі вивчення громадської думки;
- 5) організація проведення конкурсу за для визначення відповідних дослідних організацій або окремих фахівців, які здійснюватимуть вивчення думки населення;
- 6) отримання, обробка та узагальнення даних і результатів вивчення громадської думки та їх оприлюднення на офіційному веб-сайті відповідного державного органу (органу виконавчої влади) чи їх поширення в будь-який інший загальноприйнятий спосіб;
- 7) підготовка, поширення та/або оприлюднення звіту про вивчення громадської думки, де зазначається: відомості про орган, котрий прийняв рішення про необхідність вивчення громадської думки та суб'єктів які проводили вивчення останньої; територіальні межі вивчення громадської думки, якщо така процедура провадилась не на загальнодержавному рівні; інструменти, що застосовувались; «узагальнення громадської думки щодо запропонованого вирішення питань, що потребували вивчення громадської думки та її врахування під час прийняття органом виконавчої влади остаточного рішення; обґрунтування прийнятого рішення у разі неврахування громадської думки» [13].

Висновки. На підставі наведеного вище можемо визначити специфіку адміністративних процедур (консультацій з громадськістю, вивчення) громадської думки. Так, ключовими особливостями адміністративної процедури консультацій з громадськістю є: її подвійна форма реалізації, адже такі консультації можуть здійснюватись як очно так і за допомогою мережі Інтернет; наявність обов'язкових і факультативних стадій; тісний зв'язок з іншою адміністративною процедурою пов'язаною зі здійсненням інформаційної діяльності органів державної влади; обов'язкове докумен-

тальне оформлення результату в формі звіту, а в разі проведення очної консультації з громадськістю ще і протоколу; можливість ініціювання даної процедури обома суб'єктами – державними органами та інститутами громадянського суспільства.

Адміністративна процедура вивчення громадської думки є подібною до загальної адміністративної процедури проведення консультацій з громадськістю, проте має і свої відмінності. Останні полягають в тому, що вона: ініціюється виключно державними органами (органами виконавчої влади); не має факультативних стадій; передбачає проведення конкурсного відбору серед суб'єктів проведення вивчення громадської думки, тобто фактично мова йде про іншу адміністративну процедуру проведення конкурсного відбору; не потребує протоколювання, а основним документом оформлення реалізації такої процедури є відповідний звіт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галицина Н. В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 163-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_4_28.
2. Адміністративна процедура: конспект лекцій / І. В. Бойко, О. Т. Зима, О. М. Соловійова; за заг. ред. І. В. Бойко Харків: Право, 2017. 132 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / за заг. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
4. Словник української мови: в 11 т. / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1970 -1980. 1977. Т. 8. 927 с.
5. Сущенко Д. В. Адміністративні процедури в Україні та країнах Європи: порівняльно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 22 с.
6. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. В. Галунько, П. В. Діхтієвський, О. В. Кузьменко, С. Г. Стеценко [та ін.]. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
7. Козачук Д. А. Заохочувальні адміністративні процедури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2010. 18 с.
8. Братель С. Г. Класифікація адміністративних процедур. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Т. 14. С. 214-220.
9. Миколенко О. І. Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2011. 40 с.
10. Адміністративне право України: навчальний посібник: у 2 т. / В. В. Галунько, В. І. Олефір, М. П. Пихтін [та ін.]; за заг. ред. В. В. Галунька. Херсон: ПАТ «Херсонська міська друкарня» 2011. Т. 1: Загальне адміністративне право. 320 с.
11. Рамазанова У. В. Головні напрями взаємодії громадських організацій з Національною поліцією України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки*. 2016. Вип. 1(3). С. 61-64.
12. Публічне управління та адміністрування: словник-довідник / О. М. Руденко, О. В. Шершньова, В. Д. Бакуменко, Н. В. Філіпова, Н. В. Ткаленко. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 178 с.

13. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. Ст. 2945.

V. Kinzburska

CONSULTATIONS WITH THE PUBLIC AND STUDY OF PUBLIC OPINION AS ADMINISTRATIVE PROCEDURES: GENERAL CHARACTERISTICS

In the article the author defines the list of administrative procedures of interaction of state bodies with the public, which includes the procedures that arise in connection with: 1) public consultations (organization and conduct of public discussions of regulations); 2) the study of public opinion; 3) involvement of the public in the work of commissions established under public authorities; 4) exercising public control and supervision; 5) carrying out information activities of state bodies (publication of public information about the work of state bodies, providing answers to public requests for information); 6) activities of public councils in terms of interaction with state bodies (conducting public consultations, conducting public monitoring, holding meetings of the public council and making decisions of a recommendatory nature); 7) submission of appeals and requests for information (application of administrative procedures). The author analyzes some administrative procedures of interaction of state bodies with the public, namely: conducting public consultations and studying public opinion. The key features of the administrative procedure of public consultations are identified, which include: its dual form of implementation, as such consultations can be carried out both in person and via the Internet; availability of mandatory and optional stages; close connection with other administrative procedure related to the implementation of information activities of public authorities; obligatory documentation of the result in the form of a report, and in case of a face-to-face consultation with the public, also a protocol; the possibility of initiating this procedure by both entities - government agencies and civil society institutions. It is noted that the administrative procedure for the study of public opinion is similar to the general administrative procedure for public consultation, but has its differences, in particular: it is initiated exclusively by state bodies (executive authorities); has no optional stages; provides for competitive selection among the subjects of public opinion polls, ie in fact it is a different administrative procedure for competitive selection; does not require logging, and the main document for the implementation of such a procedure is a report.

Keywords: public consultations, public discussions, public opinion research, administrative procedures, stages, public, civil society institutions, state bodies, interaction.